

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYŞE SENA SEZGİN ARSLAN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2014/13367

Karar Tarihi : 15/4/2015

Başkan : Burhan ÜSTÜN

Üyeler : Nuri NECİPOĞLU

Hicabi DURSUN

Erdal TERCAN

Hasan Tahsin GÖKCAN

Raportör : Şebnem NEBİOĞLU ÖNER

Başvurucu : Ayşe Sena SEZGİN ARSLAN

Vekili : Av. Ömer Faruk EROĞLU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, ilgili idare tarafından gerçekleştirilecek olan evlenme akdi sonrasında evlilik öncesi soyadını kullanması yönündeki talebinin idare tarafından reddedilmesi nedeniyle Anayasa'nın 10. ve 17. maddelerinde tanımlanan haklarının ihlal edildiğini ileri sürerek, ihlalin tespitiyle sonuçlarının ortadan kaldırılmasına karar verilmesini talep etmiştir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 15/8/2014 tarihinde Anayasa Mahkemesine doğrudan yapılmıştır. İdari yönden yapılan ön incelemede başvurunun Komisyona sunulmasına engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm Birinci Komisyonunca, kabul edilebilirlik incelemesi Bölüm tarafından yapılmak üzere dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

4. Başvuru formu ve ekleri kapsamında tespit edilen ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu tarafından Üsküdar Belediyesi Evlendirme Şefliği'ne hitaben verilen 30/5/2014 tarihli dilekçede, 22/6/2014 tarihinde belirtilen Belediye nezdinde gerçekleşecek olan evlenme akdi sonrasında soyadı hanesine, eşinin soyadı kullanılmaksızın, evlilik öncesi soyadı olan "Sezgin" soyadının tescilinin sağlanması talep edilmiştir.

6. Üsküdar Kaymakamlığı İlçe Nüfus Müdürlüğünce başvurucuya gönderilen 18/7/2014 tarihli cevabi yazıya, İstanbul Valiliği İl Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Müdürlüğünün 24/6/2014 tarihli yazısı eklenmiş olup, ilgili yazı içeriğinde, 22/11/2001 tarih ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 187. maddesi hükmüne yer verilerek ve Anayasa Mahkemesinin 10/3/2011 tarih ve E.2009/85, K.2011/49 sayılı kararına atıf yapılarak, başvurucunun talep ettiği şekilde bir tescilin mümkün olmadığı ifade edilmiştir.

7. Bireysel başvuru, 15/8/2014 tarihinde yapılmıştır.

B. İlgili Hukuk

8. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun "*Kadının soyadı*" kenar başlıklı 187. maddesi şöyledir:

"Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır; ancak evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilir. Daha önce iki soyadı kullanan kadın, bu haktan sadece bir soyadı için yararlanabilir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

9. Mahkemenin 15/4/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurucunun 15/8/2014 tarih ve 2014/13367 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

10. Başvurucu, evlendikten sonra, evlilik öncesi soyadını kullanma yönünde idareye başvurduğunu, ancak söz konusu talebinin ilgili idare tarafından reddedildiğini, ihlal iddiasına ilişkin olarak hukuk sisteminde yer alan başvuru yollarının da, başarı şansı bulunmayan, mahkeme masrafı ve zaman kaybına yol açan yollar olduğunu belirterek, Anayasa'nın 10. ve 17. maddelerinde tanımlanan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

11. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır."

12. 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un, "*Bireysel başvuru hakkı*" kenar başlıklı 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"İhlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmemiş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması gerekir"

13. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, bireysel başvuruda bulunulmadan önce, ihlal iddiasının dayanağı olan işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmemiş olan idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının tüketilmiş olması gerektiği belirtilmiştir. Temel hak ihlallerini öncelikle derece mahkemelerinin gidermekle yükümlü olması, kanun yollarının tüketilmesi koşulunu zorunlu kılar (*Necati Gündüz ve Recep Gündüz*, B. No: 2012/1027, 12/2/2013, § 19-20; *Güher Ergun ve Diğerleri*, B. No: 2012/13, 2/7/2013, § 26).

14. Ancak belirtilen hükümlerde yer verilen olağan başvuru yolları ibaresinin, başvuru kişinin şikâyetleri açısından makul bir başarı şansı sunabilecek ve bir çözüm sağlayabilecek nitelikte, kullanılabilir ve etkili başvuru yolları olarak anlaşılması gerekmektedir. Ayrıca, başvuru yollarının tüketme kuralı ne kesin ne şekli olarak uygulanabilir bir kural olup, bu kurala riayetle denetlenmesinde münferit başvurunun koşullarının dikkate alınması esastır. Bu anlamda, yalnızca hukuk sisteminde bir takım başvuru yollarının varlığının değil, aynı zamanda bunların uygulama şartları ile başvuru kişinin kişisel koşullarının gerçekçi bir biçimde ele alınması gerekmektedir. Bu nedenle başvuru kişinin, kendisinden başvuru yollarının tüketilmesi noktasında beklenebilecek her şeyi yerine getirip getirmediğinin başvurunun özellikleri dikkate alınarak incelenmesi gerekir (Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *İlhan /Türkiye*, 22277/93, 27/7/2000, § 56-64).

15. Bununla birlikte, söz konusu başvuru yollarının etkililiği noktasında somut veriler bulunmaksızın, sırf söz konusu başvuru yollarının etkililiği hususunda başvuru tarafından duyulan şüphe, belirtilen başvuru yollarının tüketilmesi yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Bu kapsamda başvuru tarafından, ihlal iddiasına ilişkin olarak hukuk sisteminde yer alan başvuru yollarının, başarı şansı bulunmayan, mahkeme masrafı ve zaman kaybına yol açan yollar olduğu belirtilmekle birlikte, söz konusu hukuki yolların etkisizliğini ortaya koyan somut verilere dayanılmadığı ve başvuru kişinin ihlal iddiasına konu talebi kapsamında etkili bir giderim yolu olan hukuk davası açma yoluna gidilmediği görülmektedir.

16. Yukarıda yer verilen tespitler çerçevesinde, ihlal iddiasına konu talebi nedeniyle yalnızca ilgili idareye başvuruda bulunduğu anlaşılan başvuru kişinin, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmek için tüm başvuru yollarının tüketilmesi koşulunu yerine getirdiği söylenemez.

17. Açıklanan nedenlerle, başvuru tarafından başvuruya konu ihlal iddiası ile ilgili olarak etkili bir giderim yolu olan hukuk davası açma imkânı kullanılmaksızın bireysel başvuruda bulunduğu anlaşıldığından, başvuru kişinin “başvuru yollarının tüketilmemesi” nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun “başvuru yollarının tüketilmemesi” nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde bırakılmasına,

15/4/2015 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Erdal TERCAN

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN